

TLPST

Lesbrief 61: oktober 2019

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@onzetaal.nl.

Nieuw: een hamburgerautomaat die je altijd begrijpt

Te veel hamburgers eten is ongezond. Groente en fruit zijn veel beter voor je. Toch zijn de meesten onder ons – misschien zelfs allemaal – weleens met de auto bij het afhaalraampje van een hamburgerrestaurant geweest. Altijd leuk!

> [Lees verder](#)

De taal van Karel de Grote: Frans met een Limburgs accent

Rond het jaar 800 was koning Karel de Grote vorst over een groot deel van Europa. Hij kwam uit het gebied waar nu Limburg ligt en sprak waarschijnlijk een voorloper van het Limburgs. Daarmee heeft hij mogelijk het Frans voor altijd veranderd.

> [Lees verder](#)

Nieuw: een hamburgerautomaat die je altijd begrijpt

Te veel hamburgers eten is ongezond. Groente en fruit zijn veel beter voor je. Toch zijn de meesten onder ons – misschien zelfs allemaal – weleens met de auto bij het afhaalraampje van een hamburgerrestaurant geweest. Altijd leuk!

Meestal verloopt het zo: als je aan de beurt bent in de drive-in, moet je je bestelling inspreken. De medewerker van het hamburgerrestaurant begrijpt vaak niet meteen wat je zegt. Hij of zij moet het nog eens vragen. Jij geeft je bestelling nog eens. Dan bevestigt de medewerker je bestelling door die woord voor woord te herhalen. Dit gedoe werkt zowel op je zenuwen als op je lachspieren, vooral als je een [bestelling van honderd hamburgers](#) komt doen.

Bij McDonald's beseffen ze dat dit systeem niet ideaal is. Daarom wil de hamburgerketen in de toekomst automaten neerzetten die je bestelling meteen begrijpen. Zo'n apparaat zal zelfs verschillende talen begrijpen (en waarschijnlijk ook spreken). Het is zelfs in staat accenten te herkennen. Dankzij [spraaktechnologie](#) antwoordt de automaat bovendien snel en correct. De Vlaming uit het filmpje met de honderd hamburgers kan voortaan dus perfect in Groningen terecht: de automaat noteert en verwerkt elke bestelling, je accent speelt geen rol.

Geen mensen maar wel automaten heeft nog een voordeel. De virtuele stem van een automaat klinkt nooit vermoeid, verveeld, ongelukkig of boos. Je wordt er blij van. En de automaat wenst je altijd smakelijk eten, net zoals een mens zou doen.

Vragen

- 1 In de laatste alinea staat: "Geen mensen maar wel automaten heeft nog een voordeel." Welke voordelen zijn er al genoemd? Welk voordeel komt er nog bij in de laatste alinea? Zet alle voordelen op een rijtje.
- 2 Beantwoord vraag 2 eerst voor jezelf en bespreek het antwoord daarna in de klas.

Ben jij voor of tegen onderstaande stelling? Leg je antwoord uit.
Geen mensen maar wel automaten heeft alleen maar voordelen.

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

De taal van Karel de Grote: Frans met Limburgs accent

Rond het jaar 800 was koning Karel de Grote vorst over een groot deel van Europa, van Catalonië tot Noord-Duitsland. Hij kwam uit het gebied waar nu Limburg ligt. Daarom sprak hij waarschijnlijk een voorloper van het huidige Limburgs. En daarmee heeft hij mogelijk het Frans voor altijd veranderd.

Talen beïnvloeden elkaar voortdurend. Op dit moment is het Engels de belangrijkste taal ter wereld. Daardoor beïnvloedt het andere talen. Ook het Nederlands, dat allerlei Engelse woorden en zinsconstructies overneemt. Waarom heeft die taal zo veel invloed? Doordat een groot deel van de economische en politieke macht in de wereld in het gebied ligt waar mensen Engels spreken. Dan hebben we het vooral over Amerika. Maar ondertussen wordt het Nederlands ook wel degelijk (een beetje) beïnvloed door andere talen – denk maar aan de Marokkaanse woorden in de straattaal.

En zo is het altijd geweest. In de tijd van Karel de Grote was de officiële taal Latijn, maar in het dagelijks leven werden er ook andere talen gesproken. In het oosten van België (en in Nederlands Limburg) waren dat bijvoorbeeld een voorloper van het moderne Frans en een voorloper van het moderne Limburgse dialect.

Volgens de [Leidse onderzoeker Peter Alexander Kerkhof](#) sprak de vader van Karel de Grote (Karel Martel) waarschijnlijk Frans met een Limburgs accent. Dat zou die manier van Frans spreken populair hebben gemaakt bij de burgers. Het moderne Frans heeft sommige eigenschappen mogelijk zelfs te danken aan dat Limburgse dialect! Wetenschappers zijn nog volop aan het uitzoeken hoe dat precies zit.

Vragen

Beantwoord vraag 1 eerst voor jezelf en bespreek je antwoord daarna in de klas.

- 1 In de tweede alinea staat dat het Nederlands niet alleen door het Engels wordt beïnvloed, maar ook door andere talen, zoals de Marokkaanse straattaal. Kun jij twee straattaal-woorden noemen (of opzoeken) die zijn afgeleid van andere talen dan het Nederlands of Engels? Leg uit wat de woorden betekenen.

Beantwoord vraag 2 eerst voor jezelf en bespreek je antwoord daarna in de klas.

- 2 In de laatste alinea van de tekst staat dat de manier waarop de vader van Karel de Grote sprak, Frans met een Limburgs accent, populair was bij de burgers in het oosten van België en in Limburg. Heeft de manier waarop koning Willem-Alexander en koningin Máxima spreken ook invloed op de Nederlandse taal, denk je? Leg je antwoord uit.

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Antwoorden eerste onderwerp

1 Al genoemd:

- Automaten begrijpen je bestelling meteen.
- Ze begrijpen verschillende talen.
- Ze herkennen accenten.
- Ze antwoorden snel en correct.

Laatste alinea:

- De stem klinkt nooit vermoeid, verveeld, ongelukkig of boos.

2 Eigen antwoord, bijvoorbeeld:

- “Ik ben voor de stelling. Je wordt snel geholpen, altijd begrepen en altijd vriendelijk te woord gestaan. Dat is toch hoe je als klant behandeld wilt worden?”
- “Ik ben tegen de stelling. Ik word liever door een mens geholpen, ook als hij of zij niet elke dag vrolijk is, want dat ben ik ook niet. En wat gebeurt er met de vriendelijke mevrouw uit het filmpje als de automatische klantenservice wordt ingevoerd?”

Antwoorden tweede onderwerp

1 Eigen antwoord, bijvoorbeeld:

- *Ams* – Komt uit het Sranantongo (een in Suriname gesproken taal). Het is het omgedraaide woord *sma*, dat ‘meisje’ of ‘vrouw’ betekent.
- *Panchi* – Komt uit het Papiaments (wordt gesproken op Aruba, Bonaire en Curaçao). Het betekent ‘heel erg dronken’.

2 Eigen antwoord, bijvoorbeeld:

- “Ik denk het niet: het koningshuis is tegenwoordig een stuk minder populair dan vroeger, zeker bij jongeren.”
 - “Ik denk het wel: misschien durven mensen meer hun accent te laten horen, want de koningin heeft tenslotte ook een accent.”
-